

Sygn. akt I NO 93/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Grzegorz Żmij (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi Ministra Sprawiedliwości
na uchwałę nr (...) Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Izby Komorniczej
w [...]. z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie ustalenia wysokości składki miesięcznej
od komorników sądowych
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 13 stycznia 2021 r.

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Minister Sprawiedliwości wniósł w dniu 3 sierpnia 2020 r. do Sądu Najwyższego skargę o uchylenie jako sprzecznej z prawem uchwały nr (...), podjętej przez Walne Zgromadzenie Izby Komorniczej w [...]. w dniu 27 lutego 2020 r., w sprawie ustalenia wysokości składki miesięcznej celowej od komorników sądowych na cele wizytacji i lustracji kancelarii komorniczych w wysokości 1% wynagrodzenia uzyskanego z przychodu z opłat w poprzednim miesiącu, tj. z przepisem art. 38 w zw. z art. 208 ust. 1 pkt 6 i 7 u.k.s.

W uzasadnieniu skargi wskazano, iż dniu 20 marca 2020 r. Rada Izby Komorniczej w [...]. doręczyła Ministrowi Sprawiedliwości odpis protokołu Walnego Zgromadzenia Izby Komorniczej w [...]. z dnia 27 lutego 2020 r. wraz z odpisami podjętych uchwał. W § 1 zaskarżonej uchwały ustalono na podstawie art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. - składkę miesięczną na cele wizytacji i lustracji kancelarii komorniczych w wysokości 1% wynagrodzenia uzyskanego z przychodu z opłat w poprzednim miesiącu poczynając od miesiąca stycznia 2020 r. - tj. składkę celową, o której mowa w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. Składka nie jest płacona od tej części opłaty, która jest odprowadzana na rzecz Skarbu Państwa. W § 2 ustalono, że wysokość składki ulega pomniejszeniu o kwotę wpłaconą tytułem składki uiszczonej na podstawie art. 38 u.k.s. (uchwała nr 13 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia). Składka płatna jest w terminie do 15 dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał przychód z tytułu wynagrodzenia prowizyjnego, a składka za miesiąc styczeń i luty 2020 r. płatna jest do 15 marca 2020 r. (§ 3). Uchwała weszła w życie z dniem jej podjęcia (§ 4). Uchwała zapadła zwykłą większością głosów.

Zdaniem Ministra Sprawiedliwości, przeprowadzenie wizytacji czy też lustracji należy do obowiązków samorządu komorniczego, działającego przez swoje organy, w ramach wykonywanych zadań nałożonych ustawowo na ten samorząd. Powyższe oznacza, że wszelkie wydatki i koszty związane z podejmowaniem czynności w formie wizytacji, obejmującej pełną działalność kancelarii bądź też lustracji, obejmującej wybrane zagadnienia z działalności kancelarii, powinny być pokrywane ze składek miesięcznych opłacanych na potrzeby samorządu komorniczego, a mianowicie ze składek określonych w art. 38 u.k.s., nie zaś w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. Rozróżnienie rodzaju składek opłacanych przez członków samorządu komorniczego miało na celu wydatkowanie uchwalonych składek na konkretny cel; w przypadku składek opłacanych na podstawie art. 38 u.k.s. - na cel samorządu komorniczego oraz inne cele, wyraźnie określone w każdorazowo podejmowanej uchwale na podstawie art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. Skarżący dodał przy tym, że wysokość składek miesięcznych jest „ustalana” corocznie przez walne zgromadzenie izby komorniczej (art. 38 ust. 1 oraz art. 208 ust. 1 pkt 6 u.k.s.). Z kolei w przeciwieństwie do składek opłacanych na potrzeby samorządu

komorniczego, ustawodawca regulując zagadnienie składek na określone cele, o których mowa w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s., nie określił zasad ustalania wysokości tych składek, nie precyzując ani górnego ani dolnego ich limitu.

Minister Sprawiedliwości konstatując stwierdził, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Izby Komorniczej w [...]. podejmując w dniu 27 lutego 2020 r. na podstawie art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. uchwałę nr (...), naruszyło przepisy art. 38 i 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s., albowiem w obrocie prawnym funkcjonują dwie uchwały - jedna prawidłowa nr 13 (podjęta na podstawie art. 38 ust. 1 u.k.s.) określająca wysokość składek na potrzeby samorządu komorniczego (a więc m.in. na cele wizytacji i lustracji kancelarii komorniczych) oraz druga nieprawidłowa nr (...) (podjęta na podstawie art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s.) także określająca wysokość składek na cele wizytacji i lustracji kancelarii komorniczych). Dlatego zdaniem skarżącego uchwała numer (...), powinna zostać uchylona jako uchwalona bez podstawy prawnej i mająca jedynie na celu obejście przepisów prawa.

Krajowa Rada Komornicza w odpowiedzi z dnia 9 września 2020 r. na skargę Ministra Sprawiedliwości o uchylenie uchwały nr (...) Walne Zgromadzenia Izby Komorniczej w [...]. z dnia 27 lutego 2020 r. wniosła o oddalenie skargi oraz obciążenie skarżącego kosztami postępowania w sprawie.

Izba Komornicza w K. w odpowiedzi z dnia 9 września 2020 r. na skargę Ministra Sprawiedliwości o uchylenie uchwały nr (...) Walne Zgromadzenia Izby Komorniczej w [...]. z dnia 27 lutego 2020 r. wniosła o oddalenie skargi oraz obciążenie skarżącego kosztami postępowania w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga Ministra Sprawiedliwości o uchylenie uchwały jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do zaskarżenia uchwały samorządu komorniczego do Sądu Najwyższego wynika z art. 215 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz.U. 2020, poz. 121, dalej także: u.k.s., ustawa o komornikach). Zgodnie z ww. przepisem, Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do Sądu Najwyższego z wnioskiem o uchylenie sprzecznej

z prawem uchwały organu samorządu komorniczego w terminie 6 miesięcy od dnia jej otrzymania. W świetle przytoczonego przepisu nie ulega wątpliwości, iż podstawę skargi Ministra Sprawiedliwości stanowić mogą zarzuty sprzeczność zaskarżonej uchwały z prawem.

Walne zgromadzenia izby komorniczej dzielą się na zwyczajne i nadzwyczajne (art. 207 ust. 1 u.k.s.). Zwyczajne walne zgromadzenie izby komorniczej zwołuje rada izby komorniczej w pierwszym kwartale każdego roku (art. 207 ust. 2 u.k.s.). Kompetencje walnego zgromadzenia izby komorniczej wymienia art. 208 ustawy o komornikach. Zgodnie z ust. 1 pkt 7 wymienionego przepisu do kompetencji walnego zgromadzenia izby komorniczej należy uchwalanie składek na określone cele.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Izby Komorniczej w [...]. w dniu 27 lutego 2020 r. podjęło uchwałę nr (...) w sprawie ustalenia wysokości składki miesięcznej od komorników sądowych o następującej treści:

„Działając na podstawie przepisu art. 208 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 22 marca 2018 roku o komornikach sądowych (Dz.U. z 2018 poz. 771 z późn. zm.), zwanej dalej u.k.s. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Izby Komorniczej w [...]. postanawia:

§ 1 Uchwalić składkę miesięczną, o której mowa w art.208 ust.1 pkt 7 u.k.s. na cele wizytacji i lustracji kancelarii komorniczych w wysokości 1% wynagrodzenia uzyskanego z przychodu z opłat w poprzednim miesiącu z zastrzeżeniem § 2, poczynając od miesiąca stycznia 2020 roku. Składka nie jest płacona od tej części opłaty, która jest odprowadzana na rzecz Skarbu Państwa.

§ 2 Wysokość składki ulega pomniejszeniu o kwotę wpłaconą tytułem składki uiszczonej na podstawie art. 38 u.k.s. (uchwała nr 13 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia)

§ 3 Składka płatna jest w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał przychód z tytułu wynagrodzenia prowizyjnego, składka za miesiąc styczeń i luty 2020 r. płatna do 15 marca 2020 roku.

§ 4 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem uchwały głosowało : 170

Przeciw: 86

Wstrzymało się: 21”.

Sąd Najwyższy analizując przytoczoną treść zaskarżonej uchwały przez pryzmat podniesionego w skardze Ministra Sprawiedliwości zarzutu naruszenia prawa (art. 38 i 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s.) doszedł do przekonania, iż jest on bezzasadny.

Z treści art. 38 u.k.s. wynika, iż komornicy opłacają, na potrzeby organów samorządu komorniczego, składki miesięczne, których procentową wysokość ustala corocznie walne zgromadzenie izby komorniczej. Wysokość składek różnicuje wyłącznie liczba spraw wpływających w danym roku do prowadzonej przez komornika kancelarii. Wysokość składki miesięcznej nie może być niższa niż 0,3% i wyższa niż 1% wynagrodzenia prowizyjnego, uzyskanego w poprzednim miesiącu (ust. 1). Komornicy w pierwszym roku działalności kancelarii oraz komornicy, do których kancelarii w poprzednim roku kalendarzowym wpłynęło nie więcej niż 1.000 spraw, uiszczają składkę miesięczną w wysokości nie większej niż 100 zł (ust. 2).

Z przytoczonym przepisem skorelowany jest art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s., który przyznaje walnemu zgromadzeniu izby komorniczej kompetencję do ustalania wysokości składek miesięcznych na określone cele.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że z wyżej przytoczonych przepisów wynika odrębność składki określonej w art. 38 u.k.s., od składki, o której mowa w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. Pierwsza z nich jest obligatoryjną, generalną składką miesięczną na potrzeby organów samorządu komorniczego, corocznie ustalaną przez walne zgromadzenie izby komorniczej. Druga z nich natomiast jest fakultatywną składką celową. Sposób skonstruowania przepisu art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s., jasno przy tym wskazuje, że organowi ją uchwalającemu przyznano swobodę w określeniu jej celu, który musi zostać wskazany, ale także ewentualnego dysponenta w ramach samorządu zawodowego. Sąd Najwyższy wskazuje, że z przepisów art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. wynika uprawnienie członków samorządu komorniczego do dobrowolnego samo obciążenia na dowolny cel, niezależnie od innych składek wynikających z ustawy. Odrębność składki określonej w art. 38 u.k.s., od składki, o której mowa w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. wyklucza także zastosowanie limitu przy określaniu wysokości składki celowej. Z

analizowanych regulacji nie wynika obowiązek zsumowania wysokości składek miesięcznych na potrzeby organów samorządu komorniczego oraz składek na określone cele, tak aby ostateczna suma wszystkich składek nie przekroczyła wskazanego w art. 38 ust. 1 u.k.s. poziomu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2020 r., I NO 149/19).

Jak wskazano również w doktrynie, przeznaczenie wpływów ze składki celowej musi mieścić się w zakresie ustawowych zadań samorządu komorniczego. Nie można wykluczyć, że przeznaczeniem składki celowej będzie działalność organów samorządu komorniczego, ponieważ tylko przez działalność tych organów (bezpośrednio bądź pośrednio) może aktualizować się realizacja zadań samorządowych (P. Rączka, *Zasady ustalania wysokości składek członkowskich na samorząd komorniczy w nowej ustawie o komornikach sądowych*, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2019, nr 4, Legalis). W art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. ustawodawca nie doprecyzował wymogów, co do określenia celu, na który mają być wydatkowane pozyskane ze składek środki. Cel ten nie może być sprzeczny z prawem i powinien pozostawać w związku z celami, dla których samorząd komorniczy został powołany. Jednak nie ma żadnych przeciwwskazań, żeby był to dowolnie wybrany cel statutowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2020 r., I NO 148/19).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że Minister Sprawiedliwości bezzasadnie zarzuca zaskarżonej uchwale, sprzeczność z prawem, tj. z przepisem art. 38 i z art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Izby Komorniczej w [...] podejmując w dniu 27 lutego 2020 r. uchwałę nr (...) nie naruszyło ww. przepisów, albowiem art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. uprawniał je do dobrowolnego samo obciążenia na dowolny cel, w tym przypadku na precyzyjnie określone cele wizytacji i lustracji kancelarii komorniczych, niezależnie od składki określonej w art. 38 u.k.s. Raz jeszcze podkreślić należy, że składka określona w art. 38 u.k.s., jest odrębna i niezależna od składki unormowanej w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s.

Jak stanowi art. 215 ust. 2 ustawy o komornikach Sąd Najwyższy po rozpoznaniu skargi Ministra Sprawiedliwości oddala skargę lub uchyla zaskarżoną uchwałę i, w razie potrzeby, przekazuje sprawę do ponownego

rozpoznania właściwemu organowi samorządu komorniczego ze wskazaniem co do sposobu jej załatwienia.

Wobec bezzasadności zarzutu Ministra Sprawiedliwości zawartego w skardze z dnia 3 sierpnia 2020 r. o uchylenie jako sprzecznej z prawem uchwały nr (...), podjętej przez Walne Zgromadzenie Izby Komorniczej w [...]. w dniu 27 lutego 2020 r., podlegała ona oddaleniu na podstawie art. 215 ust. 2 u.k.s., o czym Sąd Najwyższy orzekł w sentencji wyroku.

Zdanie odrębne do wyroku i uzasadnienia złożył SSN Tomasz Demendecki.